

Helse: Gode søknader, trenger flere

Norske energi- og miljøforskere har lenge vært blant de aller beste i EU, og nå har også helseforskerne fått større uttelling på søknadene. Det er gode nyheter, for helseforskerne konkurrerer om hele 12 prosent av totalbudsjettet i FP7.

– Hvis vi ser på andelen innstilte prosjekter i forhold til antallet søknader, ligger de norske helseforskningsmiljøene på en sterk tredje plass, opp fra 10. plass året før, med en suksessrate på hele 26 prosent. Det er bare Island og Nederland som ligger høyere, mens gjennomsnittet i EU er på 20 prosent, forteller spesialrådgiver Elisabeth Wiker ved Forskningsrådets EU-kontor.

– De norske helseforskningsmiljøene skriver gode søknader når så stor andel av de innsendte søknadene når opp, sier seniorrådgiver Berit Nygaard i Divisjon for samfunn og helse.

– Antallet innsendte søknader ligger imidlertid fortsatt for lavt. Dersom norske helseforskere sendte inn flere søknader hadde Norge trolig fått enda bedre uttelling. Vi oppfordrer de som allerede har lyktes til å

dele av sin kunnskap om hvordan man når opp i EU-systemet. Støttebeløpene i Health-programmet er høye, slik at det er et stort potensial for å «hente hjem» penger, sier Nygaard.

– Prosjektene i Health-programmet spenner vidt; fra grunnleggende bioteknologi via diagnostikk, behandling og store folkesykdommer til helsetjenesteforskning, inkludert globale helseproblemer.

Sats på europeiske nettverk

Professor Leif Edvard Aarø har hovedstilling som seniorforsker ved Folkehelseinstituttet og er tilknyttet Universitetet i Bergen (UiB) gjennom en professor II-stilling. – EU er en viktig kilde til finansiering for norsk forskning, og det er klart at flere gode søknader fra norske miljøer også vil resultere i økt støtte, sier han.

Aarø er koordinator for forskningsprosjektet *Prepare*, som er et samarbeid mellom UiB, Universitetet i Oslo og universiteter i Sør-Afrika, Uganda, Tanzania, Nederland og Storbritannia. Hovedpoenget med prosjektet er å påvirke ungdom i det sørlige og østlige Afrika før særlig mange har debutert seksuelt, for å hindre at de senere blir smittet av HIV-viruset. – Det var veldig viktig for oss at arbeidet med søknaden ble støttet av UiBs forskningsavdeling, som kjenner EU-systemet veldig godt. Det er også viktig å dokumentere både prosjektets og forskningsmiljøenes kvalitet. Forskningsmiljøer som vurderer en EU-søknad bør være med i europeiske nettverk med forskere som er faglig sterke, tilrår Aarø, som nå er med i sitt tredje EU-prosjekt.

Leif Edvard Aarøs prosjekt omfatter blant annet elever ved skoler i Mankweng-provinsen i Sør-Afrika. Foto: UiB

EU's rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling er et av de viktigste tiltakene for å utvikle den kunnskapsbaserte økonomien i Europa. Norge deltar som fullverdig medlem i rammeprogrammet gjennom EØS-avtalen.

Simen Ensby,
direktør for
internasjonalt
samarbeid, Norges
forskningsråd

Mulighet til å påvirke

I 7. rammeprogram har det til nå vært fem store utlysingsrunder. Nå gjenstår det to: En i juli i år, og en i juli 2012. Arbeidsprogrammene for årets utlysning er i ferd med å bli ferdigstilt. Mange norske aktører har bidratt til innspill til forsknings- og innovasjonstema.

Til høsten begynner så forberedelsene til FP7s siste utlysning og gode innspill, også fra norske aktører, kan finne veien inn i arbeidsprogrammene. Jeg oppfordrer allerede nå til å starte ideinnspillsprosessen ved institusjonene. Bruk de nettverkene av kolleger som dere kjenner fra internasjonalt samarbeid til å spille inn gode, relevante tema. Bruk våre NCP'er og komited medlemmer til det samme. Kom-misjonen folk er takknemlige for bidrag.

Mens de siste utlysningene i FP7 planlegges, utmeisler Kommisjonen en strategi for det neste rammeprogrammet. Hvordan vil dette se ut? Hvordan vil initiativ som skaper det felleseuropeiske forskningsområdet ERA, slik som fellesprogrammet «Sunne og produktive hav», integreres? Politiske føringer, finanskrisen og globaliseringen vil bl. a. sette sitt preg på fremtidens EU-forskning. Vil du vite mer?

Da er Forskningsrådets informasjonsdag på Felix Konferansesenter i Oslo stedet 18. februar. Her vil sentrale representanter fra Europakommisjonen foredra om hvordan Brussel ser for seg fremtiden. Og du kan stille spørsmål.

Det beste rådet jeg kan gi for å lykkes i det neste rammeprogrammet er imidlertid å posisjonere seg på den internasjonale forsknings- og innovasjonsarenaen. Hvordan? Gjennom å delta i dagens FP7, verdens største internasjonale forskningsarena der universiteter, institutter, næringslivet og så vel private som offentlige brukere av resultater fra hele verden samarbeider og konkurrerer!

– Ble glad da jeg så utlysningen

– Jeg ble virkelig glad da jeg så den nye utlysningen fra European Research Council i 2007. Det var første gang jeg hadde sett en utlysning hvor man utelukkende var på jakt etter nye ideer, forteller Eiliv Lund.

Eiliv Lund, professor ved Institutt for samfunnsmedisin ved Universitetet i Tromsø, ble så glad at han skrev en søknad. I oktober året etter ble han glad igjen, for da tikket det inn hele 2,4 millioner euro (ca 18 mill. kr) til et prosjekt som gir ham anledning til å studere sammenhengen mellom genetiske uttrykk og kreftsriskoen hos kvinner i fem år. Bevilgningen var et Advanced Investigators Grant fra European Research Council (ERC), et stipend som bare gis til de beste etablerte forskerne i Europa. Av 275 innvilgede søknader i kategorien «Life Science» gikk kun to stipender til Norge. ERC er en del av EUs sjuende rammeprogram for forskning (FP7).

– Det var en ting til som fristet, nemlig at denne bevilgningen fra ERC går til forskeren istedenfor til institusjonen. Her er forskeren i sin fulle rett til å flytte og ta med seg prosjektet. Institusjonen har til og med undertegnet på at den må være behjelpelig med flyttingen, forteller Lund.

Idé og gjennomføringsevne

Utløsningen i 2007 kom fra ERC-programmet Ideas, hvor det først og fremst er to krav som må tilfredsstilles. – Det ene kravet går på at forskeren må ha en virkelig ny idé. Det andre kravet går på gjennomføringsevne. Prosjektet vårt handler om epidemiologi, et fag som sjelden slipper til i de mest prestisjetunge vitenskapelige tidsskriftene, men det var faktisk ikke nødvendig å ha publisert mye. Det handlet mer om å doku-

mentere at vi var i stand til å gjennomføre prosjektet, oppsummerer Lund.

Professor Lund likte også at ERC så bort fra alle føringene som ellers pleier å ligge i utlysninger. – Utløsningen gikk til kjernen og fokuserte utelukkende på forskningen og dens kvalitet, presiserer han.

Lund legger ikke skjul på at søknadsprosessen var krevende. – Jeg brukte flere måneder på å trenge gjennom EU-terminologien og skrive søknaden i samarbeid med prosjektgruppen, og på å sjekke at ideen vår virkelig var unik. Men det var uansett ikke bortkastet å jobbe med dette, for søknaden i fase to kunne omarbeides til en vitenskapelig artikkel som ble publisert omtrent samtidig med at vi fikk bevilgningen. Søknadsarbeidet fungerte også som et utviklingsprosjekt, forteller Lund.

ERCs Advanced Investigator Grant styrker forskernes stilling i forhold til institusjonene, og Lund ser ikke bort fra at det kan by på problemer for universitetenes strategier: – Universitetene er blitt veldig strategistyrte – du kan sammenlikne universitetet med en gartner som har valgt å plante krokus og snøkløkker. Men plutselig kommer det opp en tulipan, helt uavhengig av strategiene. Hvis universitetet ikke evner å ta godt vare på tulipanen, kan forskeren bli fristet til å flytte til et sted hvor det er større interesse for den slags blomster, påpeker han.

Dekan Olav Helge Førde (t.v.) overrakte blomster og gave til Eiliv Lund da prosjektmidlene ble tildelt.
Foto: Gunnar Graff, Faculty of Health Sciences, University of Tromsø

Midt på første rad (f.v.): Europakommisjonens president Jose Manuel Barroso, utdanningskommissær Androulla Vassiliou og EU-parlamentets president Jerzy Buzek. Anton Öttl står til høyre (i blå genser) i nest bakerste rad.

Marie Curie-stipendiat nr 50 000

Marie Curie-programmet ble feiret med god grunn i desember 2010, for da var det delt ut hele 50 000 stipender siden starten i 1996. – Det er en stor fordel at Marie Curie-stipendene gir anledning til å jobbe på tvers av landegrensene, sier språkforskeren Anton Öttl.

Anton Öttl var den eneste norske av 25 Marie Curie-stipendiater som var invitert til Brussel 9. og 10. desember 2010, for å feire de 50 000 som hittil har fått ulike stipender fra en av de viktigste ordningene i EU-forskningen. Marie Curie-programmet deler ut blant annet doktorgradsstipender, postdoktorstipender og reintegrasjonsstipender for nærmere 40 milliarder kroner i året, noe som utgjør nesten 10 prosent av totalbudsjettet for EUs sjuende rammeprogram for forskning.

Jubileumsseremonien ble åpnet av EU-kommisjonens president Jose Manuel Barroso, som fastslo at Marie Curie-programmet skal stimulere til innovasjon, dyrke frem talentene og investere i bedre ferdigheter som skaper bedre arbeidsplasser. Europaparlamentets president Jerzy Buzek og utdanningskommissær Androulla Vassiliou deltok også ved den storslåtte markeringen.

Studerer kjønn i språk

Anton Öttl ble født i Norge og flyttet til Østerrike da han var 17 år, men har nå kommet tilbake til Norge som Marie

Curie-stipendiat ved NTNU. Han er med i det internasjonale forskningsprosjektet Språk, kognisjon og kjønn, som skal undersøke hvordan informasjon om kjønn er representert i ulike språk og hva forskjellene eventuelt kan føre til. – Det er store forskjeller mellom blant annet engelsk, norsk og tysk for eksempel når det gjelder navn på yrkesgrupper. På engelsk er betegnelsen «teacher» kjønnsnøytral. På norsk skal du helst si «lærer», men du har også muligheten for å si «lærerinne». På tysk skal du helst være spesifikk og si «Lehrer» eller «Lehrerin». Det finnes mange synspunkter på hva den ulike grammatikalske kodingen av kjønn fører til når det gjelder kognisjon og erkjennelse, men lite av dette er basert på forskning. Den situasjonen skal vi forsøke å rette på, forklarer Öttl.

Stort nettverk

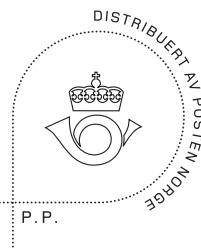
Anton Öttl er svært fornøyd med at Marie Curie har gitt ham anledning til å delta i et internasjonalt forskernettverk med til sammen 18 doktorgradsstipendiater og postdoktorer samt like mange etablerte forskere ved ti ulike universiteter i sju

ulike europeiske land. – Hvis man har et spesialisert forskningstema, kan det være en stor fordel å være med i et internasjonalt nettverk istedenfor å jobbe i en mindre gruppe ved ett enkelt universitet. Det er en ekstra fordel å delta i et internasjonalt prosjekt når selve forskningen handler om å sammenlikne ulike språk, sier Öttl. Han tilføyer at søknadsprosessen for å få Marie Curie-stipend var omtrent som hvis han skulle søkt et vanlig stipend.

– Det vil ofte være lettere å få stipend fra Marie Curie enn fra for eksempel frie prosjekter i Forskningsrådet, blant annet fordi EU-systemet legger så mye penger i potten. Dette er en av de ordningene for forskermobilitet, -utdanning og -karriere som er aller best kjent i verden, og det vil alltid være en fordel for en forsker å ha et Marie Curie-stipend på sin CV. Dette er en mulighet som både norske forskere og deres institusjoner gjerne kan bli enda flinkere til å bruke, mener Per Magnus Kommandantvold, som er nasjonalt kontaktpunkt (NCP) for Marie Curie ved EU-kontoret i Norges forskningsråd.

B

NORGE

P. P.

UiS skriver de beste EU-søknadene

Forskerne ved Universitetet i Stavanger skriver bedre EU-søknader enn forskerne ved alle andre norske universiteter. Mer enn hver fjerde søknad blir innstilt til finansiering, viser ny statistikk.

Troels Jacobsen er leder for fagenheten for EU-forskning ved UiS. Foto: Elisabeth Tønnessen/UiS

– Det er veldig hyggelig at EU-satsingen vår gir resultater og at vi ligger på topp i denne rangeringen, sier Troels Jacobsen, direktør for fagenheten for EU-forskning ved Universitetet i Stavanger (UiS). Fagenheten ble opprettet i

2006 fordi UiS strevde med å få uttelling på søknadene til EUs forskningsprogrammer. Bare tre år senere viser statistikken at forskerne ved UiS får bedre prosentvis uttelling enn forskerne ved andre norske universiteter. De har nemlig fått innstilling på ni av til sammen 34 søknader, og det gir en suksessrate på 26,5 prosent. De andre seks universitetene har en gjennomsnittlig suksessrate på 20,5 prosent. Innstillingen innebærer at prosjektene har vært gjennom hele evalueringsfasen og blitt utplukket til å få finansiering, slik at bare kontraktsforhandlingene gjenstår.

UiS er mindre enn de fleste andre universitetene og skriver færre søknader, men til gjengjeld er altså suksessraten den aller beste. Fagenheten for EU-forskning har to ansatte, Troels Jacobsen og Kyrre Aas, som bruker ca 1,2 årsverk på å bistå UiS-forskerne med søknader. Resten av tiden brukes til å arbeide for IRIS, Stavanger Universitetssjukehus, Høgskolen Stord/Haugesund og Polytec fra 2010.

Jobber med hele verdikjeden

Forskere og miljøer ved UiS er til sammen blitt partnere i ni prosjekter på områdene energi, sikkerhet, helse og kultur i EUs sjuende rammeprogram. Partnerskapet fører

til at UiS-forskerne kan samarbeide med noen av Europas beste forskningsmiljøer, og til at universitetet får tilført ca 18–20 millioner kroner til forskningen. – I tillegg frigjør deltakelse i EU-prosjekter omtrent en og en halv gang så mye penger fra Kunnskapsdepartementet gjennom ordningen med resultatbasert omfordeling. EU-satsingen har derfor i alt tilført UiS nærmere 50 millioner kroner, sier en fornøyd Jacobsen.

UiS ble etablert i 2004 da Høgskolen i Stavanger fikk universitetsstatus etter vedtak i statsråd. – I høsten 2006 begynte den nye fagenheten for EU-forskning en målrettet innsats for å øke både antallet og kvaliteten på søknadene, og nå kommer de gode resultatene fordi vi har tatt for oss hele «verdikjeden» i en søknadsprosess. Vi begynte med å kartlegge kompetansen i fagmiljøene, og deretter henvendte vi oss direkte til forskere eller miljøer som vi mente kunne skrive sterke EU-søknader. Vi satser helst på målrettet informasjon som er relevant for spesielle fagmiljøer og forskere, sier Jacobsen.

Gulrot for forskerne

Fagenheten jobber også med kvalitets-sikring av søknadene og kan i noen tilfeller hjelpe forskere med å etablere nettverk til forskningsmiljøer i andre EU-land. Fra 2010 skal en viss andel av pengene fra KD overføres direkte til de fagmiljøene og forskerne som har fått bevilgninger fra EU. Ved de andre universitetene blir omfordelingsmidlene som regel brukt sentralt eller fordelt på fakultetsnivået.

– Vi er fortsatt en nykommer på EU-arenaen og satser først og fremst på å være med som partnere i prosjektene. Men vi kommer også til å sikte oss inn mot den mer krevende koordinatorrollen, lover Troels Jacobsen.

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
NO-0131 Oslo

Telefon: +47 22 03 70 00
Telefaks: +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Utgiver

© Norges forskningsråd
EU-kontoret
www.forskningsradet.no/EU

Redaksjon

EU-kontoret:
Simen Ensby (ansvarlig redaktør)
Tlf. 22 03 74 07, sen@forskningsradet.no
Bjarne Røsjø
Tlf. 21 92 98 05, bjarne.rosjo@brmedia.no
Gunnar Bolstad
Tlf. 22 03 73 29, gb@forskningsradet.no

Produksjon

BR Media

Design

Design et cetera AS

Trykk

07 Gruppen

Opplag

6500

Oslo, januar 2011

ISSN 0806-1424

Abonnement

For abonnement på
Nytt om EU-forskningen skriv til:
eja@forskningsradet.no
Abonnementet er gratis.

Mer informasjon om
EU-forskning finnes på:
www.forskningsradet.no/EU
Du kan også laste ned nyhetsbrevet på våre
nettsider.